

De nazibunker van Seyss-Inquart lijkt in handen te vallen van een commerciële vastgoedbelegger

Het Rijksvastgoedbedrijf zou de verkoop van de nazibunker in Wassenaar uiterst zorgvuldig aanpakken. Toch lijkt het beladen monument nu in handen te vallen van een commerciële belegger zonder duidelijke ervaring met erfgoed.

De Wassenaarse bunker werd gebouwd voor nazikopstuk Arthur Seyss-Inquart. Foto Phil Nijhuis

Jeroen van Raalte

redacteur lokale democratie

6 oktober 2026, 15:54

Waar tal van erfgoedorganisaties, historische instituten en de Tweede Kamer de afgelopen jaren voor hebben gewaarschuwd, lijkt nu te gebeuren. De bunker van Seyss-Inquart in Wassenaar, een van de bekendste voorbeelden van dadererfgoed in Nederland, staat op het punt te worden verkocht aan een commerciële vastgoedontwikkelaar zonder noemenswaardige ervaring met erfgoed. Dit blijkt uit informatie die Trouw heeft ingezien.

Al jaren wil het Rijksvastgoedbedrijf af van het leegstaande rijksmonument, dat in de Tweede Wereldoorlog werd gebouwd voor nazikopstuk Arthur Seyss-Inquart. Vanwege de beladen geschiedenis was zorgvuldigheid het devies. Met de gemeente Wassenaar is lang geschaafd aan de voorwaarden en aan het hoofd van de selectiecommissie staat niemand minder dan de rijksbouwmeester. Anderhalf jaar geleden is de verkoopprocedure in gang gezet.

Inmiddels is er nog maar één aspirant-koper over: Jeroen de Wilde (61). In het erfgoedwereldje doet dat wenkbrauwen fronsen, want de Haagse vastgoedinvesteerder heeft ogenschijnlijk geen ervaring met het herontwikkelen van erfgoed van dit kaliber. De Wilde bezit een dozijn bedrijfspanen en herenhuizen in Den Haag, Amsterdam en Delft.

Concurrent staat buitenspel

Desondanks kwam De Wilde vorig jaar door de voorselectie, waarbij vijf gegadigden hun plannen voor de bunker presenteerden aan de selectiecommissie. In de daaropvolgende biedingsfase ging het tussen hem en Boei, een non-profitorganisatie die veel ervaring heeft met nieuw leven blazen in historisch erfgoed.

Maar intussen staat Boei buitenspel. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft de organisatie uitgesloten van verdere deelname aan de procedure, na een integriteitsonderzoek waarover Trouw in april schreef. Andere gegadigden hadden geklaagd dat Boei de spelregels overtrad door haar plannen voor de bunker te presenteren aan buurtbewoners. Daarmee zou ze de geheimhouding hebben geschonden.

Boei bestrijdt dit en is naar de rechter gestapt. Volgende week dient bij de rechtbank Den Haag een kort geding tegen het Rijksvastgoedbedrijf over het uitsluiten van de organisatie. Zolang de zaak onder de rechter is, kan de bunker niet worden gegund. Door deze hele affaire heeft de procedure inmiddels acht maanden vertraging opgelopen.

De deal met Omar Munie

Het Rijksvastgoedbedrijf wil niet ingaan op vragen. Het benadrukt dat de selectiecommissie rekening heeft gehouden met het behoud van de cultuurhistorische waarde van de bunker bij het beoordelen van de plannen. Volgens het biedboek (een soort verkoopbrochure), in bezit van Trouw, hoefde een deelnemer in de afgelopen vijftien jaar slechts bij één herontwikkelingsproject van een monument betrokken te zijn geweest.

De Wilde bezit drie monumentale panden op het Noordeinde in Den Haag, waarvan één rijksmonument. En laat nu juist dit gebouw slechte herinneringen oproepen bij het Rijksvastgoedbedrijf. Dat verkocht het pand in 2018 aan de gemeente, die het voor een zacht prijsje doorverkocht aan tassenontwerper Omar Munie. Die zou er een maatschappelijk initiatief met vluchtelingen opzetten.

De Wilde was zijn geldschieter. Binnen vier maanden verkocht Munie, die gedoe kreeg met de Belastingdienst, het pand voor dezelfde prijs door aan De Wilde. Van het vluchtelingenproject is niets terechtgekomen. De ‘Munie-deal’ werd breed uitgemeten in de pers en leidde tot Kamervragen, een formeel onderzoek en uiteindelijk tot een kabinetsbesluit om rijksgebouwen niet meer onderhands te verkopen.

Trouw heeft De Wilde vorige week benaderd, maar een reactie is uitgebleven. Ook Boei onthoudt zich van commentaar.

‘Een aanfluiting’

“De bunker is beladen erfgoed”, zegt Karel Loeff, directeur van Erfgoedvereniging Heemschut. “Je moet wel een reputatie hebben om in aanmerking te komen voor zo’n object.” Nederland telt ruim dertig organisaties met een POM-status (Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud), die elk minimaal twintig rijksmonumenten beheren. “Het is logisch dat er gezocht

wordt naar een erkende erfgoedpartij. Maar voor het Rijksvastgoedbedrijf telt uiteindelijk de hoogste opbrengst.”

Zo kwam Monumentenbezit, een stichting met een POM-status en 32 rijksmonumenten in eigendom, niet door de voorselectie van de bunker, bevestigt de directeur desgevraagd. Het plan schoot op financieel vlak tekort.

Ronald Klomp van Stichting WO2 Sporen vindt de gang van zaken een aanfluiting. Hij zet zich al jaren in voor het behoud van de cultuurhistorische waarde van de bunker. Volgens hem zijn de eisen die het Rijksvastgoedbedrijf stelt aan aspirant-kopers ‘slap’. “Waarom kan een vastgoedinvesteerder zonder staat van dienst ertussen komen? Dan kloppen je selectiecriteria gewoon niet.”

Maatschappelijke discussie

Het bunkercomplex is zo gebouwd dat het vanuit de lucht een gewone boerderij lijkt. Dit om geallieerde bommenwerpers te misleiden. Na de oorlog maakte Defensie lange tijd gebruik ervan. In 2018, toen concrete stappen werden genomen om de bunker te verkopen, brak een maatschappelijke discussie los over de toekomst van het rijksmonument. Een oproep om de verkoop te staken werd door veel prominenten ondertekend, onder wie de directeurs van het Niod en Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

In een nieuwsbrief beklaagt Boei zich over het ‘afstootbeleid’ van het Rijk, waardoor dit soort erfgoed in handen komt van ‘gewone’ projectontwikkelaars. De organisatie roept medestanders uit de erfgoedsector op volgende week naar de rechtbankzitting te komen. ‘Omwille van de toekomst van de bunker van Seyss-Inquart en vele andere bijzondere rijksmonumenten die nog volgen.’

De Tweede Kamerfractie van de VVD heeft dinsdagmiddag schriftelijke vragen gesteld over de verkoopprocedure van de bunker.